

**Mišljenje Savjetodavnog odbora za strukovnu izobrazbu
upućeno Europskoj komisiji o
zajedničkoj viziji kvalitetnog i učinkovitog naukovanja i učenja kroz rad
2. prosinca 2016.**

1) Uvod

Naukovanje i drugi oblici učenja kroz rad odskočna su daska za stvaranje radnih mjesta i aktivnoga građanstva. Njima se stječu vještine i kompetencije koje su potrebne na tržištu rada, čime se poboljšavaju zapošljivost osobe i mogućnosti zapošljavanja te se podupire njezin osobni razvoj. Države članice koje u okviru strukovnog obrazovanja i osposobljavanja imaju dobro razvijen sustav naukovanja poduprt povoljnim čimbenicima kao što su snažna gospodarska i industrijska struktura te dobra usklađenost između obrazovanja i osposobljavanja i struktura tržišta rada obično se odlikuju niskom razinom nezaposlenosti mladih i velikom gospodarskom konkurentnosti. Zajednička odgovornost ključni je element naukovanja i učenja kroz rad.

Vijeće je 2012. donijelo Preporuku o uspostavi Garancije za mlade¹ kako bi se osiguralo da se svim mladima u dobi do 25 godina ponudi kvalitetno zaposlenje, nastavak obrazovanja, naukovanje ili pripravništvo u roku od četiri mjeseca nakon završetka formalnog obrazovanja ili nakon gubitka prethodnog zaposlenja. Kao što je predsjednik Juncker naveo u govoru o stanju Unije 2016., dosad je 9 milijuna mladih ljudi primilo ponudu koja se odnosi na jedan od ta četiri elementa. Nadalje, Inicijativom za zapošljavanje mladih u okviru koje su izdvojena financijska sredstva u iznosu od 6,4 milijarde EUR prvi su put u povijesti predviđene izravne ciljane potpore za mlade koji nisu zaposleni, ne obrazuju se i ne osposobljavaju (NEET-ovi), a žive u regijama koje su suočene s visokom stopom nezaposlenosti mladih.

U srpnju 2013. pokrenut je Europski savez za naukovanje, pri čemu su se Europska komisija, države članice i europski socijalni partneri obvezali na poboljšanje kvalitete, ponude i privlačnosti naukovanja. Inicijativi su se priključile i zemlje EFTA-e te države kandidatkinje. Otkako je pokrenuta Inicijativa za zapošljavanje mladih, to je usklađeno djelovanje, uz poboljšane makroekonomske uvjete i strukturne reforme, pridonijelo smanjenju nezaposlenosti mladih u EU-u za 1,4 milijuna.²

U svibnju 2016. europski su socijalni partneri dovršili svoje projekte na temu prijedloga europskog okvira za kvalitetu naukovanja³ i na temu isplativosti programa naukovanja⁴ te su sastavili zajedničku izjavu „Prema zajedničkoj viziji naukovanja“⁵. U zajedničkoj se izjavi pozivaju tri strane: poslodavci, sindikati i države članice da iznesu svoja mišljenja o promicanju kvalitetnog i isplativog naukovanja u Europi. Ti će se doprinosi uvrstiti u sljedeće korake Europskog saveza za naukovanje te će pridonijeti postizanju srednjoročnog rezultata na temelju Zaključaka iz Rige iz 2015. koji se odnosi na **promicanje učenja kroz rad, uz poseban naglasak na naukovanje**⁶.

Novim programom vještina za Europu⁷, koji je Europska komisija pokrenula 10. Lipnja, nastoji se osigurati da ljudi već od najranije dobi i tijekom cijelog života razvijaju širok spektar vještina te da tako potiču vlastiti rast i poboljšaju svoju konkurentnost, mogućnosti zapošljavanja i izgleda za potpuno sudjelovanje u društvu. Kao što je naglašeno u Novom programu vještina, funkcionalno naukovanje i drugi oblici učenja kroz rad olakšavaju prelazak iz škole na tržište rada poboljšanjem zapošljivosti učenika i pružanjem vještina potrebnih na tržištu rada. Naukovanje je korisno i za poduzeća te za društvo u cjelini.

Preispitivanje višegodišnjeg financijskog okvira EU-a u sredini programskog razdoblja objavljeno

¹ [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013H0426\(01\)&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013H0426(01)&from=EN)

² [Komunikacija: Tri godine provedbe Jamstva za mlade i Inicijative za zapošljavanje mladih, COM \(2016\),](http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=16236&langId=en)

<http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=16236&langId=en>

³ https://www.etuc.org/publications/european-quality-framework-apprenticeships#_V8ku3-nydor

⁴ <https://www.buinessurope.eu/publications/cost-effectiveness-apprenticeship-schemes-making-case-apprenticeships>

⁵ https://www.buinessurope.eu/sites/buseur/files/media/position_papers/social/apprenticeship_joint_statement_30may.pdf

⁶ http://ec.europa.eu/education/policy/vocational-policy/doc/2015-riga-conclusions_en.pdf

⁷ <http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=15621&langId=en>

14. rujna sadržava prijedlog za dodjelu dodatnih milijardu EUR za Inicijativu za zapošljavanje mladih u razdoblju 2017. – 2020. Na sastanku održanom 16. rujna 27 čelnika država i vlada EU-a raspravljalo je i o potrebi za daljnjim mjerama za smanjenje nezaposlenosti mladih, a to se pitanje ponovno razmatralo na sastanku Europskog vijeća 1. prosinca 2016.

Europska komisija objavila je 25. listopada 2016. svoj program rada za 2017. koji se temelji na Programu vještina i donosi inicijative kojima se nastoji modernizirati obrazovanje, poboljšati kvaliteta naukovanja, među ostalim i prijedlogom okvira za kvalitetu naukovanja, nastaviti poboljšavati mobilnost naučnika te pratiti napredak mladih osoba na tržištu rada nakon završenog sveučilišnog ili strukovnog obrazovanja.

S obzirom na takav razvoj, ovo bi mišljenje trebalo pomoći u oblikovanju politika i mjera EU-a te nacionalnih politika i mjera za daljnji razvoj i jačanje pružanja, kvalitete i učinkovitosti naukovanja diljem Europe.

2) CILJEVI

Ubrzanje reformi i provedbe u cilju kvalitetnog i učinkovitog naukovanja te učenja kroz rad

Iako se uvažavaju uloženi naponi vlada, socijalnih partnera i drugih dionika, i dalje je potrebno ubrzati reforme te pospješiti djelotvorno pružanje kvalitetnih i učinkovitih programa **naukovanja**. Ponuda i kvaliteta naukovanja još su uvijek često nedovoljne, a mlade osobe, njihovi roditelji i društvo općenito strukovno obrazovanje i osposobljavanje te naukovanje često smatraju drugim izborom. Daljnje bi korake trebalo poduzeti i u okviru priprema za novu europsku strategiju za obrazovanje i osposobljavanje te za sljedeći višegodišnji financijski okvir za razdoblje nakon 2020.

Poboljšanje koordinacije aktivnosti različitih dionika i potpore koja im se pruža

Iako se uvažavaju naponi uloženi u okviru Europskog saveza za naukovanje te u okviru različitih inicijativa i mjera na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj, europskoj i međunarodnoj razini, kao i u sektorima, i dalje postoji hitna potreba za jačanjem razmjene znanja, umrežavanja i suradnje, među ostalim poboljšanjem transparentnosti kvalitete i dostupnosti ponuda za naukovanje.

3) ZAJEDNIČKA VIZIJA

U ovom se mišljenju izdvajaju područja u kojima je potrebno dodatno djelovati kako bi se ostvarila *zajednička vizija kvalitetnog i učinkovitog naukovanja i učenja kroz rad*.

Savjetodavni odbor za strukovnu izobrazbu poziva Komisiju da dostavi prijedlog u pogledu aktivnosti navedenih u nastavku.

- i. Daljnji rad na iznošenju prijedloga okvira za kvalitetu naukovanja kako je najavljeno u Programu rada Komisije za 2017., pri čemu treba uzeti u obzir ovo mišljenje.
- ii. Daljnji razvoj Europskog saveza za naukovanje na temelju dokaza i istraživanja⁸ te suočavanje s izazovima kao što su uključenost poslodavaca i isplativost, digitalizacija, integracija migranata, inovacije, poduzetništvo i visoko strukovno obrazovanje i osposobljavanje, prema potrebi⁹.
- iii. Uspostava niza pomoćnih službi za razmjenu znanja¹⁰, umrežavanje i suradnju radi podupiranja, kada je to potrebno, nacionalnih reformi naukovanja i učenja kroz rad, među ostalim olakšavanjem pristupa stručnim savjetima, komparativnog učenja¹¹ te udruživanja i

⁸ Osobito studija Europske komisije *European Alliance for Apprenticeships – Assessment of progress and planning the future* (Europski savez za naukovanje – Ocjena napretka i planovi za budućnost) te studije o naukovanju Europskog centra za razvoj strukovnog osposobljavanja (međunarodni pregled naukovanja u Europi, tematsko preispitivanje naukovanja po zemljama, upravljanje naukovanjem i financiranje naukovanja itd.; vidjeti i <http://www.cedefop.europa.eu/hr/events-and-projects/projects/apprenticeships-work-based-learning>)

⁹ Nadovezujući se na zaključke iz Rige i preporuke iz „Studije o višem strukovnom obrazovanju i osposobljavanju u EU-u”, COM 2016.; <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=hr&pubId=7893&type=2&furtherPubs=yes>

¹⁰ Uključujući potporu za učinkovitu upotrebu postojećih alata (npr. Digital toolbox, ILO toolbox, WBL Toolkit).

¹¹ http://www.pesboard.eu/EN/pesboard/Benchlearning/benchlearning_node.html

suradnje među državama članicama, socijalnim partnerima i drugim dionicima u skladu s postojećim političkim okvirima EU-a i Zaključcima iz Rige. Uz te bi se aktivnosti mogli organizirati posjeti stručnjaka kolegama u drugim zemljama.

- iv. Nastavak reformi u području naukovanja i učenja kroz rad te uspostava uske povezanosti između Europskog saveza za naukovanje i srodnih europskih inicijativa, kao što su zaključci iz Rige, Garancija za mlade, Inicijativa za zapošljavanje mladih i druge relevantne inicijative u okviru Programa vještina.
- v. Poboljšanje privlačnosti i ugleda strukovnog obrazovanja i osposobljavanja te naukovanja osmišljavanjem visokokvalitetnih programa naukovanja i promicanjem koristi koje od njih imaju polaznici, poduzeća i društvo, primjerice redovitim inicijativama u koje su uključeni svi relevantni dionici na razini EU-a te na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini (npr. Europski tjedan strukovnog obrazovanja).
- vi. Jačanje suradnje na politikama i mjerama u području naukovanja među europskim institucijama i agencijama (CEDEFOP i ETF) te s međunarodnim organizacijama i mrežama (npr. UNESCO, OECD, Međunarodna organizacija rada, EuroSkills/WorldSkills, Svjetska banka, Svjetska mreža za naukovanje).
- vii. Ispitivanje mogućnosti da se sredstvima EU-a financira potpora programima razmjene s trećim zemljama u području naukovanja / učenja kroz rad.

Države članice i socijalni partneri trebali bi raditi na pitanjima navedenima u nastavku.

- viii. Mobilizacija dionika za konkretna djelovanja na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini. To uključuje i olakšavanje uspostave „**nacionalnih partnerstava za naukovanje i učenje kroz rad**” koja se temelje na potražnji, uz sudjelovanje svih relevantnih donositelja odluka iz ministarstava, socijalnih partnera, pružatelja usluga obrazovanja i osposobljavanja, posredničkih tijela (gospodarske i industrijske komore i obrtničke komore, strukovne i sektorske organizacije) te drugih dionika.
- ix. Ostvarivanje daljnjeg napretka u uspostavi odgovarajućeg **okvira** kojim se jasno utvrđuju provedive odgovornosti, prava i obveze svih sudionika, uključujući aktivno sudjelovanje socijalnih partnera¹². Potpora uspostavi **propusnih obrazovnih puteva**, uključujući priznavanje kvalifikacija, među obrazovnim sektorima, a posebice kako bi naučnici nakon više srednjoškolske razine mogli nastaviti stjecati kvalifikacije na tercijarnoj razini.
- x. Uspostava odgovarajućih struktura i mjera za pružanje financijske i nefinancijske podrške te, kada je to primjereno, uvođenje pristupa podjele troškova između poduzeća i tijela javne vlasti, za sudjelovanje poduzeća, posebice malih i srednjih poduzeća (MSP-ovi), u pružanju kvalitetnih i učinkovitih programa naukovanja.
- xi. Poticanje razvoja partnerstava među socijalnim partnerima i ostalim relevantnim dionicima te s njima kako bi se osigurali stalan strukturirani dijalog i transparentno upravljanje u pogledu izrade, osiguranja kvalitete i provedbe i ocjenjivanja programa naukovanja i učenja kroz rad, u skladu s nacionalnim okvirom.
- xii. Mobiliziranje sektora uz sudjelovanje sektorskih socijalnih partnera i organizacija u skladu s nacionalnim prioritetima.
- xiii. Poboljšanje kvalitete poučavanja u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju te kvalitete osposobljavanja u poduzećima (i jačanje suradnje među njima).
- xiv. Uvrštavanje mogućnosti mobilnosti učenika u programe naukovanja u cilju postizanja veće razine mobilnosti naučnika diljem Europe, uz financijsku i nefinancijsku podršku.
- xv. Poboljšanje profesionalnog usmjeravanja i promicanje programa naukovanja podizanjem razine osviještenosti mladih osoba, roditelja, odraslih učenika, pružatelja usluga

¹² Kako je dogovoreno u Izjavi Vijeća o Europskom savezu za naukovanje, vidjeti http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/lsa/139011.pdf

obrazovanja i osposobljavanja, poslodavaca i javnih službi za zapošljavanje, uključujući o koristima koje od naukovanja imaju poslodavci i učenici.

- xvi. Dodatni razvoj elemenata naukovanja i partnerskog pristupa, kao što je predloženo u prilogu.
- xvii. Rasprava sa sektorskim socijalnim partnerima o mogućim pristupima za jačanje i diversifikaciju ponude na veći broj zanimanja, posebice u onim sektorima koji su pridonijeli projektima europskih socijalnih partnera, koji su utvrđeni u programu vještina te koji su već sudjelovali u sektorskim vijećima za vještine.

4) DALJNJE POSTUPANJE

Savjetodavni odbor za strukovnu izobrazbu poziva predsjedništvo Vijeća i Komisiju da zajamče da će se prilikom rasprave o politikama za zapošljavanje mladih, uključujući Inicijativu za zapošljavanje mladih, na zasjedanju Europskog vijeća u prosincu 2016. u potpunosti uzeti u obzir mogućnosti da se naukovanjem pridonese smanjenju nezaposlenosti mladih.

Savjetodavni odbor za strukovnu izobrazbu ujedno poziva buduća predsjedništva Vijeća da potaknu države članice na obnovu i proširenje svojih obećanja i obveza u skladu s Izjavom Vijeća Europske unije iz 2013.¹³

¹³ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/lsa/139011.pdf

PRILOG:

Elementi naukovanja i partnerski pristup

Na temelju zajedničke izjave europskih socijalnih partnera od 30. svibnja 2016. i elemenata iz Izjave Vijeća o Europskom savezu za naukovanje iz 2013.

ELEMENTI NAUKOVANJA

1. Sustavi naukovanja zahtijevaju jasan i prikladan regulatorni okvir na nacionalnoj razini te ovise o poduzećima koja mogu stvoriti slobodna mjesta za osposobljavanje (i zapošljavanje) na koja mogu primiti učenike.
2. Kvalitetnim se naukovanjem uslijed stjecanja vještina i kompetencija potrebnih na tržištu rada povećavaju zapošljivost osobe i mogućnosti zapošljavanja te se ujedno podupire osobni razvoj i stječe priznata kvalifikacija.
3. Naukovanjima bi trebalo obuhvatiti veći niz sektora i zanimanja. Postoji posebna potreba za poboljšanjem privlačnosti i ponude naukovanja izvan sektora s kojima je ono tradicionalno povezano. Osposobljavanjem u obliku naukovanja za veći broj zanimanja pridonijelo bi se i povećanju zapošljivosti i prilika za zapošljavanje za sve građane.
4. Status naučnika razlikuje se od zemlje do zemlje te ga utvrđuju zakonodavstvo i/ili nacionalni sustavi industrijskih odnosa te prakse u obrazovanju i osposobljavanju. U ugovoru za svako naučničko mjesto trebali bi biti jasno navedeni prava i obveze poslodavca te naučnika u pogledu radnih uvjeta i osposobljavanja, uključujući, prema potrebi, način na koji se naučnicima pruža socijalna zaštita.
5. Naučnik bi znatan dio vremena koje provodi na osposobljavanju trebao provesti na radnome mjestu. U snažnom bi elementu učenja i osposobljavanja kroz rad posebne vještine specifične za određeno radno mjesto trebalo nadopuniti širim, transverzalnim i prenosivim vještinama kojima bi se osiguralo da se sudionici nakon završetka naukovanja mogu prilagoditi promjenama.
6. Naučnici bi trebali primati plaću ili naknadu, u skladu s razinom primjenjivom u nacionalnom kontekstu, kada je to primjereno, te u skladu s nacionalnim ili sektorskim minimalnim zahtjevima ili kolektivnim ugovorima. Nužno je zajamčiti i da naučnici preuzmu primjerenu obvezu proporcionalnu koristima koje će imati od naukovanja u smislu budućih kvalifikacija i mogućnosti zaposlenja.
7. Važno je naukovanje osmisliti tako da bude isplativo za poduzeće i da omogućuje povrat ulaganja, čime se potiče ponuda naučničkih mjesta.
8. Pristupom podjele troškova između poduzeća i tijela javne vlasti može se pridonijeti povećanju ponude naukovanja te osigurati odgovarajuće uvjete za naučnike. U funkcionalnim sustavima naukovanja poduzeća s vremenom amortiziraju svoja ulaganja u smislu prikladnijih vještina te djelomičnim uključivanjem učenika u proizvodnju tijekom osposobljavanja.
9. Mala i srednja poduzeća, uključujući mikropoduzeća, važni su pružatelji mogućnosti naukovanja. Za poticanje programa naukovanja u malim i srednjim poduzećima potrebne su odgovarajuće vanjske službe za podršku u pogledu osposobljavanja, zapošljavanja i upravljanja, čime bi se poduzećima omogućilo da ostvare veći povrat svojih ulaganja.
10. Uz veće sudjelovanje socijalnih partnera i pružatelja usluga strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, službe za posredovanje i savjetovanje u zapošljavanju trebaju jasnije istaknuti ulogu koju naukovanje može imati u poticanju zapošljavanja i napredovanja u karijeri. Takve službe za podršku svoje usluge trebaju pružati čitavo vrijeme trajanja naukovanja.

11. Nastavnicima, predavačima i mentorima u školama i poduzećima potrebne su prikladna podrška te mogućnosti unapređivanja vlastitih vještina i kompetencija kako bi osposobljavali naučnike u skladu s najnovijim metodama poučavanja i osposobljavanja te u skladu s potrebama tržišta rada.
12. Važno je proširiti naukovanje izvan sekundarnog strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, uključujući uvođenjem naukovanja te uvođenjem načela dvostrukog učenja, na različite vrste i razine obrazovanja, posebice na strukovno obrazovanje i osposobljavanje na višoj razini te na sveučilišno obrazovanje, kada je to primjenjivo.

PARTNERSKI PRISTUP

13. Partnerstva su preduvjet za kvalitetno strukovno obrazovanje i osposobljavanje te naukovanje kako bi se postigli primjereni ishodi učenja.
14. Kako bi se zadovoljile potrebe tržišta rada i podržali naučnici, sustavi naukovanja trebaju biti uređeni na način kojim će se jamčiti primjereno uzimanje u obzir potreba za vještinama na tržištu rada.
15. Socijalni partneri stoga trebaju tijesno surađivati u osmišljavanju i provedbi programa naukovanja te upravljanju njima, i to u skladu s nacionalnim sustavima industrijskih odnosa te praksama u obrazovanju i osposobljavanju.
16. Potrebna su i partnerstva s drugim relevantnim dionicima kao što su, prema potrebi, posrednička tijela (gospodarske i industrijske komore te obrtničke komore, strukovne i sektorske organizacije), pružatelji usluga obrazovanja i osposobljavanja, organizacije mladih i studenata te tijela lokalnih, regionalnih i nacionalnih vlasti.